

STATSFORVALTEREN I VESTFOLD OG TELEMAR
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

Vår dato: 17.06.2024

Vår ref.: 202206391-10 Oppgi ved kontakt

Dykkar ref.: 24/98-12

Sakshandsamar: Astrid Flatøy,
22959768, asfl@nve.no

NVE fremjer motsegn - Offentleg ettersyn - Kommunedelplan for Lifjell 2024-2033 - Midt-Telemark kommune

Vi viser til brev datert 10.04.2024. Saka gjeld høyring og offentleg ettersyn av forslag til Kommunedelplan for Lifjell 2024-2033 - Midt-Telemark kommune. Planen vil erstatte gjeldande kommunedelplan for Lifjell. Planen følger opp langsiktige mål og arealstrategiar i samfunnsdelen av kommuneplanen og er i hovudsak utarbeidd i tråd med vedteke planprogram. Statsforvaltaren og NVE har fått utsett frist til 21.06.2024.

NVE har motsegn (jf. pbl § 5-4) til planen. Grunnlaget for motsegna er at det er lagt inn eit område i kommunedelplanen som er skredutsett der det er opna for fritidsbustader utan at skredfaren er avklara. Det er heller ikkje strenge nok føresegnar som hindrar nye tiltak og fortetting i eksisterande område. Det er òg brukt gamle snøaktsemdkart som grunnlag for omsynssone skred.

For at grunnlaget til motsegna skal falle bort må Midt-Telemark kommune anten syte for at det blir lagt plankrav på det aktuelle området, eller at skredfaren bli avklara i ei fagleg vurdering før planvedtak, eller at området blir tatt ut av planen. Det må stå tydeleg i føresegnene at fortetting og ny utbygging i skredutsette område ikkje er tillate. Det må òg brukast nye snøaktsemdkart som grunnlag for omsynssone skred.

Grunnlaget for motsegna er skildra i NVE rettleiar [2/2017 «Nasjonale og vesentlige regionale interesser innen NVEs saksområder i arealplanlegging»](#).

Om NVE

Noregs vassdrags- og energidirektorat (NVE) er nasjonalt sektormynde med motsegnkompetanse innanfor saksområda flaum-, erosjons- og skredfare, allmenne interesser knytt til vassdrag og grunnvatn, og anlegg for energiproduksjon og framføring av elektrisk kraft. NVE har også ansvar for å hjelpe kommunane med å førebygge skader frå overvatn gjennom kunnskap om avrenning i tettbygde strom (urbanhydrologi). NVE gir råd

og rettleiing om korleis nasjonale og vesentlege regionale interesser innanfor desse saksområda skal takast omsyn til ved utarbeiding av arealplanar etter plan- og bygningslova (pbl.).

NVEs motsegn

Det er gjort mykje godt arbeid i med KDP Lifjell. NVE har likevel motsegn til desse forholda:

Skredfare i bratt terreng

Det står i planomtala i punkt 3.5.3 *Tryggleik for flaum og skred*: «Det er ikkje lagt opp til nye utbyggingsområde i område som er kartlagt som faresone for flaum eller skred, eller i aktsemdsområde. Etter vedtaket i formannskapet den 11.03.24, er det framleis eit område for fritidsbustad som ligg i faresone for skred.»

Skredfare er lagt inn som omsynssoner i plankartet og det er gitt føresegner til omsynssonene i § 3.1.1 for skred som seier:

- a) I byggesaker og reguleringsplanar skal skredtryggleiken dokumenterast av fagperson/-miljø med geofagleg kompetanse.
- b) Naudsynte sikringstiltak må vere gjennomført før det aktuelle tiltaket kan settast i verk.»

§ 1.17 *Samfunnstryggleik* seier:

- a) Tryggleik mot skred skal sikrast i reguleringsplanar. Der skredtryggleik ikkje er dokumentert i reguleringsplan skal det gjerast av ansvarleg føretak ved søknad om tiltak etter pbl § 20-1.
- b) For alle planar og tiltak i område som ligg innafor fareområde for skred skal eventuell førekomst av skred vurderast av fagperson. Vurderinga skal følgje planforslaget ved handsaming. Sikringstiltak må vere gjennomført før bygging.»

Vi ser det slik at føresegn 1.17 har til føremål å vareta sikkerheit mot skred ved eventuell fortetting og vidare utbygging i eksisterande område.

Avklaring av reell naturfare skal skje på siste plannivå

Det er eit viktig prinsipp at avklaring av reell naturfare skal skje på siste plannivå. Dette går klårt fram i [KMD rundskriv H-5/18 «Samfunnsikkerhet i planlegging og byggesaksbehandling»](#) side 12 der det heiter:

«Ved siste plannivå er det ikke mulig å skyve nærmere avklaring av reell fare til byggesaken ved å sette vilkår for å innvilge byggesøknad. Kravet til ROS-analyse i lovens § 4-3 vil da ikke være oppfylt.»

Det betyr at dersom planen opnar for direkte utbygging eller fortetting, utan krav om reguleringsplan, må reell fare vere avklart i samanheng med arbeidet med arealdelen (KPA) eller kommunedelplan.

NVE viser til det som står i planomtala i punkt 3.5.3 *Tryggleik for flaum og skred*, og som er sitert ovanfor. I område der det er opna for fritidsbustader og som er skredutsett, må anten skredfaren bli avklara i ei fagleg vurdering før planvedtak, eller må det blir lagt plankrav på området.

Vi viser til føresegn 1.17 som har til føremål å vareta sikkerheit mot skred ved eventuell fortetting og vidare utbygging i eksisterande område. NVE meiner at det må stå tydeleg i føresegna at anna utbygging enn S1-tiltak er ikkje tillate i eksisterande område som er skredutsett. I føresegn 1.1.2a må det stå tydeleg at unntak frå plankrav ikkje gjeld viss tomte er skredutsett.

NVE har grunnlag for motsegn når det er opna for fritidsbustader i område som er skredutsett utan at skredfaren er vurdert og avklara, og fremjer difor **motsegn** på dette punktet.

Nye snøaktsemdkart må brukast som grunnlag for omsynssone skred

NVE publiserte nye aktsemdkart for snøskred 22.06.2023, med og utan skogeffekt. Desse er landsdekkande og har ei ny og betre modellering enn dei gamle aktsemdkarta (frå 2010). Aktsemdområda er nokre stader annleis enn på dei gamle karta. Dette gjeld for Lifjellområdet.

Kartlaget S3_*snoskred- Aktsomhetsområde* i [NVEs Temakart](#) og [NVE Atlas](#), kombinerer aktsemdkarta frå 2010 og 2023. NVE rår til å bruke det som grunnlag for omsynssone for snøskred i kommuneplanen sin arealdel/ kommunedelplan i kombinasjon med aktsemdkart for steinsprang og jord- og flaumskred, der desse går lengre.

I forslag til KDP for Lifjell har kommunen nytta dei gamle aktsemdkarta (frå 2010) som grunnlag for aktsemdkart for skred i bratt terreng. Midt-Telemark kommunen har i e-post datert 22.05.2024 stadfesta at de vil nytte dei nye snøaktsemdkarta. NVE har likevel motsegn for å sikre at det nye snøaktsemdkartet blir nytta som grunnlag for omsynssone skred. Kommunen må bruke snøaktsemdkartet i kombinasjon med aktsemdkart for steinsprang og jordskred der dei går lenger enn snøaktsemdkartet. NVE har grunnlag for motsegn når det er brukt gamle aktsemdkart som grunnlag for omsynssone skred, og fremjer difor **motsegn** på dette punktet.

NVE har utarbeidd ei [kartbasert rettleiing for kommuneplanen sin arealdel](#). Rettleiinga punkt 7 og 8 gir ei trinnvis rettleiing for korleis de kan identifisere aktsemd- og fareområde for skred i bratt terreng.

For meir informasjon om aktsemdkart for snøskred, sjå [Aktsemdkart for snøskred 2023 - NVE](#) og [Kartbasert rettleiar for kommuneplanens arealdel](#) punkt 7 og 8.

For område som berre ligg innanfor aktsemdområde for snøskred, og utanfor aktsemdområde for andre skredtypar i bratt terreng, kan ein for sikkerheitsklasse S1 og S2 i TEK17 § 7-3, redusere aktsemdområdet for snøskred basert på effekten av skogen på løyseområda. Viss denne vurderinga ikkje friskmelder området, er det krav om ei fagleg

vurdering (skredrapport) før vedtak av reguleringsplan. NVEs rettleier [kartlegging av skredfare i bratt terreng](#) er tilrådd å bruke i utgreiinga.

NVEs [Kartbaserte rettleiing for reguleringsplan](#), punkt 9, 10 og 11 gir meir informasjonen som de kan ta inn i føresegn til omsynssone for skred i kommunedelplanen.

I føresegna til omsynssone for skred i § 3.1.1 er det vist til at ein fagperson må gjere ei utgreiing. Dette kan vere for strengt sidan det kan gjerast enkle vurderingar som reduserer fareområda, som omtala over.

I avsnittet «Retningsline», er det vist til «NVE sin gjeldande rettleiarar (p.d.d. rettleiar 1/2019).» Dette blir feil sidan 1/2019 er NVEs kvikkleirerettleiar. Her må de vise til NVEs nettbaserte rettleier [kartlegging av skredfare i bratt terreng](#).

NVE har motsegn til Kommunedelplan for Lifjell 2024-2033 fordi skredfare ikkje er godt nok vurdert og innarbeidd i planen, jf. pbl § 28-1 og TEK17 § 7-3. Det er lagt inn eit område i kommunedelplanen som er skredutsett der det er opna for fritidsbustader utan at skredfaren er avklara. Det er heller ikkje strenge nok føresegner som hindrar ny tiltak og fortetting i eksisterande område. Det er òg brukt gamle snøaktsemdkart som grunnlag for omsynssone skred.

For at grunnlaget til motsegna skal falle bort må Midt-Telemark kommune anten syte for at det blir lagt plankrav på det aktuelle området, eller at skredfaren bli avklara i ei fagleg vurdering før planvedtak, eller at området blir tatt ut av planen. Det må stå tydeleg i føresegnene at fortetting og ny utbygging i skredutsette område ikkje er tillate. Det må òg brukast nye snøaktsemdkart som grunnlag for omsynssone skred.

NVEs faglege råd

NVE gir eit sterkt fagleg råd om at det i føresegna til flaumvegane blir sett krav om at det ikkje er tillate med tiltak som stenger flaumvegane.

NVE gir eit fagleg råd om å konkretisere føresegna med at tiltak i verneområdet skal vurderast opp mot vernegrunnlaget og rikspolitiske retningsliner.

Flaumfare

I føresegna til omsynssonene for flaum, § 3.1.2, står det mellom anna: «Mindre tiltak skal vere sikra mot 20-årsflaum». NVE rår til at det blir presisert at dette gjeld tiltak som fell inn under sikkerheitsklasse F1.

I avsnittet «Retningsline», rår vi til å vise til NVE rettleiar [3/2022 Sikkerhet mot flom](#) (der det gitt råd for kartlegging av flaumfare på ulike plannivå med mest fokus på kartlegging

av reell flaumfare) og rettleiaren [3/2015 Flaumfare i bekker](#) (som gir råd om korleis de kan identifisere og kartlegge flaumutsette område langs bekkar).

Vi gjer merksam på at rett referanse i TEK17 til flaum er TEK17 § 7-2.

Overvasshandtering

Overvasshandtering er omtala i planomtala punkt 3.5.2: «Overvatn skal handterast med trestegsprinsippet. Naturlege flaumveggar skal takast vare på (føresegnene 1.5.2). Det skal ikkje byggast på myr og våtmark, og opne strekningar for elver, bekkar, vatn og dammar skal haldast opne (føresegnene 1.16 a og f).»

Det er gitt gode føresegner om overvatn og overvasshandtering i føresegnene 1.5.2, 1.5.3, 1.5.4 og 1.16a og f.

Det er sett krav om opne løysingar. Vi gjer merksam på at dersom andre løysingar blir valde, skal det grunngjevast kvifor naturbaserte løysingar blir valde bort, sjå [Statlege planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpassing – Lovdata](#), dei to siste avsnitta i kap. 4.

Det er laga eit notat om «Avrenningslinjer i KDP Lifjell» av Sweco datert 23.05.2023, der det mellom anna står: «Disse avrenningslinjene er vist i plankartet og gir en grov oversikt over avrenningslinjer som potensielt kan lede større vannmengder til et område ved både mindre og større nedbørshendelser.»

Avrenningslinjene er vist i plankartet som fareområde flaumveggar H320_2. Vi legg til grunn at flaumvegane er samanhengande og leier overvatnet trygt gjennom byggeområde, heilt fram til ein resipient med tilstrekkeleg kapasitet. Det er gitt føresegn til flaumvegane i § 3.1.3. Det er svært positivt at kommunen har gjort dette. Men NVE meiner at føresegna må vere tydelegare og sette krav om at det ikkje er tillate med tiltak som stenger flaumvegane.

Vi viser til [NVE 4/2022 Rettleiar for handtering av overvatn i arealplanar](#) og særleg kapittel 4.4.2 *Arealdelen av kommuneplanen*. NVE har også publisert rettleiar [2/2023 Kartlegging av fare for overvann](#) som kan være til nytte i arbeidet.

NVE gir eit **sterkt fagleg råd** om at det i føresegna til flaumvegane § 3.1.3 må bli sett krav om at det ikkje er tillate med tiltak som stenger flaumvegane. Kommunen bør vurdere om det er kritiske område som er omtala i notatet frå Sweco som må bli markert i plankartet. Vi viser til tabell 4.5 i rettleiaren som viser lovheimlar som er relevante for overvatn i kommunedelplan.

Verna vassdrag

Det er verna vassdrag i kommunen. Vernegrnlaget for Lifjellområdet er: «Vassdragsobjektet, som består av flere mindre sidevassdrag, ligger i Skiensvassdragets midtre deler. Området er attraktivt og variert med store høydeforskjeller fra høyfjell til

lavland. Botanikk og landfauna inngår som viktige deler av naturmangfoldet. Viktig for friluftslivet. Nærhet til større tettsteder. Restfelt i et ellers sterkt vannkraftutbygget område.»

Det er laga eit notat: «Verna vassdrag og kommunedelplan Lifjell – sep. 2023»

Vernegrunnlaget og dei rikspolitiske retningslinene for verna vassdrag skal leggjast til grunn når kommunen skal fastsette føresegner til planen. Ein skal unngå inngrep som reduserer verdien for landskapsbilde, naturvern, friluftsliv, vilt, fisk, kulturminne og kulturmiljø. Retningslinene gjeld hovudelv, sideelvar, større bekker, sjø og tjern og eit område på inntil 100 m bredde på sidene av desse. Tiltak må ikkje kome i konflikt med vernegrunnlaget for vassdraget. Verna område kan visast som omsynssone *bandlegging etter anna lovverk*.

Det står i føresegnene 1.16 g: «Verneplan for vassdrag ligg i store delar av området. Vernegrunnlag for 06/16 Lifjellområdet og rikspolitiske retningslinjer for verna vassdrag skal leggjast til grunn for godkjenning av søknader i dette området.»

NVE gir eit **fagleg råd** om å konkretisere føresegna med at tiltak i verneområdet skal vurderast opp mot vernegrunnlaget og rikspolitiske retningslinjer.

Proessen vidare

Når det blir fremja motsegn til planen betyr det at de ikkje kan eigengodkjenne den med rettsverknad før grunnlaget for motsegna har falle bort.

NVE si erfaring er at det er nyttig med dialog mellom oss og kommunen når det blir arbeid med å kome motsegner i møte. Vi oppmodar dykk difor om å ta kontakt. De same må de gjere dersom de har spørsmål til motsegna, eller til andre faglege råd i dette brevet. Dersom de vel å etterkome våre motsegnpunkt må de endre planen slik som skildra ovanfor.

Når de har endra planframlegget, eventuelt på grunnlag av nye utgreiingar, sender de både plandokument og utgreiingar til oss. Dette materialet kan de sende oss som vedlegg til eit brev der de ber oss om å trekke motsegna på grunnlag av endringar i plan/nye utgreiingar. Det er viktig at de i oversendingsbrevet gjere greie for kva endringar som er gjort i plandokumenta, og på kva grunnlag endringane er gjort.

Dersom de ikkje vel å etterkome våre motsegnpunkt kan de be om mekling hjå Statsforvaltaren, jf. pbl § 5-6.

Vi minner om at Statsforvaltaren har fått mynde til å samordne statlege motsegner, og på visse vilkår avskjere dei.

Med helsing

Øyvind Leirset
seksjonssjef

Astrid Flatøy
seniorrådgivar

Dokumentet blir sendt utan underskrift. Det er godkjend etter interne rutinar.

Mottakarar:

STATSFORVALTEREN I VESTFOLD OG TELEMAR

Kopimottakarar:

Midt-Telemark kommune